

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. Vtrum præter Philosophicas & naturales discipliinas necessaria sit in Ecclesia milita[n]te alia doctrina Theologica reuelata; & quis Theologiæ secundum substantiam spectatæ necessitatis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

D V B I V M I.

Utrum præter philosophicas & naturales disciplinas, necessaria sit in Ecclesia militante, doctrina alia de Deo sacra & reuelata; & quis Theologiae secundum substantiam spectat a necessitate modus & ratio.

S. Thom. I. p. q. I. a. I.

1 COnsuetum est ferè S. Thomæ, de cuiusque rei tractandæ, quæ naturæ limites excedit, necessitate primum agere, atque inde eius existentiam, existentiaque rationem inuestigare; conuenienter illi principio, quòd Deus & natura in necessariis non deficiant, iuxta Aristotelem lib. 3. de anim. text. 45. Quòd sit, ut quamuis alioqui hæc quæstio, An res aliqua necessaria sit, supponat quæstionem, An est, & ferè etiam quid rei; cum sit de attributo quopiam extrinseco, rei existentiam & essentiam supponente, tamen quando tractatur in ordine ad existentiam ipsius rei inuestigandam, rectè hæc ipsa quæstio anteponatur aliis: uti quidem etiam à S. Thoma tum hoc loco, tum in materia de gratia I. 2. q. 109. & in 3. p. de Incarnatione q. I. factum.

Ut verò & mens S. Thomæ hoc loco, & veritas ipsa rectè percipiatur. Notandum est I. cum doctrina sacra, quo nomine sæpe uti solet S. Thomas in hac quæstione, in genere quidem, nihil aliud sit, quam doctrina reuelata, uti colligitur ex S. Thoma ead q. I. a. I. siue doctrina quædam, naturalis rationis limites excedens, eam hac generali notione, non solum comprehendere Theologiam, quæ humano studio & ingenio discitur, ipsaque si de nititur, sed etiam ipsam fidem diuinam & supernaturalem.

Quare si loquamur de cognitione siue doctrina reuelata in genere, prout etiam fidem complectitur, dubium nullum est, quin doctrina eiusmodi sacra & reuelata, necessaria sit non solum ipsi corpori Ecclesiæ, sed etiam omnibus & singulis, imò etiam in singulis hominibus, saltem quoad habitum; quando quidem fides ea ratione utique, & quidem etiam medijs necessitate, necessaria est; quemadmodum ex certa & recepta doctrina tradit S. Thomas I. 2. q. 113. a. 4. & in 2. 2. q. 2. a. 3. & seqq. & q. 4. a. 7. & q. 6. a. 1. de qua re suo loco. Et quidem ipsam etiam alioqui fidem, ex parte quidem Dei docentis, seu reuelantis ac inspirantis, doctrinam: ex parte verò hominum discitentium, disciplinam rectè dici posse, bene aduertit Caietanus hic a. I. iuxta illud Ioan. 6. v. 45. & 46. Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audiuit à Patre & didicit, venit ad me; ubi de fide sermo est. Qua de causa etiam Christus phrasi Apostolica dicitur Rabbi & Magister, seu Doctor noster; quia fidem veram homines docuit.

2 Sed de doctrina sacra ita generatim (vel etiam pro ipsa fide accepta) hoc loco apud S. Thomam non est sermo; ut habet communis sententia, contra Caietanum loc. cit. Tum quia ea res ad alium locum, præci-

puè materiam de fide, pertinet, ut dictum. Tum quia S. Thomas in articulis sequentibus, nulla facta distinctione, eandem utique doctrinam sacram, cuius hic necessitatem inuestigat, tradit esse scientiam, & speculatiuam, &c. Tum quia de illa doctrina loquitur, cuius in proœmio fecerat mentionem; asserens, se profecuturum ea, quæ ad sacram doctrinam pertinent: Item de qua in principio huius quæstionis ait, necessarium esse primo inuestigare de ipsa sacra doctrina, qualis sit, & ad quæ se extendat; nempe utrum sit scientia; vtrum speculatiua, &c. quæ utique non est alia, quam Theologia Denique hic a. I. ad 3. aperte hanc doctrinam vocat Theologiam & scientiam. Est ergo, uti locus ipse, & inscriptio, ac thema totius huius disputationis postulat, non solum in hac nostra disertatione, sed (ut communis aliorum interpretum sententia habet) etiam apud S. Thomam hoc loco, quæstio de ipsa sacra Theologiæ scientia siue disciplina, quæ supponit fidem, eamque explicat & defendit; quæque proinde tam à fide, quam ab alijs habitibus intellectualibus quibuscumque, etiam supernaturalibus aliquo modo distinguitur: siue re ipsa distinguatur ab habitu fidei, siue solum ratione, de quo suo loco q. seq. dub. 2.

3 Vnde notandum II. Etsi quidem Theologiæ nomine, quantum est ex vi vocis, generatim significatur sermo, siue ratiocinatio de Deo, ut notauit etiam S. Augustinus lib. 8. de Ciuit. Dei, cap. 1. quæ ratione id ab Aristotele etiam Metaphysicæ tribuitur lib. 6. Metaph. t. 2. & à scriptoribus quoque Ecclesiasticis Theologi nomen, sæpe etiam antiquis illis Poetis, Orpheo, Musæo, alijsque scriptoribus profanis de Deo differentibus, ut videre est apud Clementem Alexandrinum lib. 5. Stromatum, Eusebium lib. 1. de præparat. Euang. cap. 7. & lib. 2. à cap. 1. Augustinum lib. 18. de Ciuit. Dei, cap. 14. post Arist. lib. 12. Metaph. text. 55. & Ciceronem lib. 3. de nat. Deorum: in præsentem tamen Theologiæ vocabulum strictè accipitur, pro doctrina seu cognitione Dei aliquo modo sacra; & reuelata, non quidem immediate (alias enim à fide non distingueretur) sed mediatè; ac potissimum etiam de ijs rebus agente, quæ humanam rationem excedunt, ut explicat etiam S. Thomas hic q. I. a. I. Cuius etiam doctrinæ quasi notionem, & quid nominis declarans S. Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 1. ait, esse illam, quæ fides cognitur, miratur, defenditur, roboratur. Vbi expressè etiam supponit, eam à fide aliquo modo, si non re, certè ratione esse distinctam.

4 Notandum III. hanc ipsam sacre Theologiæ doctrinam dupliciter posse considerari: primò secundum se, & quo ad substantiam, prout abstrahit à modo, quo traditur, siue præse & more dialectico; siue fusc & Rhetorico quodam dicendi genere, non tam ad breuiter docendum & probandum, quam ad persuadendum & delectandum accommodato. Secundo quo ad modum; quatenus videlicet certa quædam, eademque breui, exacta, & dialectica methodo, atque simplici ac pressò orationis genere traditur; quæ ratione vocatur Theologia Scholastica; eam ob causam, quia in Scholis vsitata, & à Scholasticis Doctoribus, præcipue post Magistrum sententiarum, qui scripsit circa Annum Christi MCXL. in Ecclesiam inducta fuit. Hoc dubio agetur de neces-

sitate Theologiæ secundum se & suam substantiam; dubio sequenti de necessitate Theologiæ Scholasticæ speciatim.

Notandum IV. Cum necessarium dicatur duplex; videlicet necessarium absolute & simpliciter, & in ordine ad finem, iuxta Aristotelem 5. *Metaphysicæ* cap. 6. text. 6 non esse hoc loco questionem, an Theologia sit ens simpliciter necessarium; constat enim, præter Deum tale nullum esse; sed an & qua ratione sit necessaria ad finem, & quidem ultimum; ipsius scilicet hominis supremam beatitudinem consequendam, ut satis ipse etiam S. Thomas hic art. 1. declarat. His positis, ad præsentem dubitationem sequentibus assertionibus respondetur.

5 Assertio I. Theologica doctrina, siue Theologia sacra, secundum se & suam substantiam, iuxta præsentem rerum statum & conditionem, ac consequentiam Dei providentiam, in Ecclesia simpliciter est necessaria ad hominum salutem. Hæc est mens S. Thomæ hic art. 1. ubi simpliciter & absolute asserit, sacram doctrinam esse necessariam, ut magis patebit in fine dubij tertij. Idem docent Henricus Gandavensis in sua Summa artic. 13. quæst. 4. Gerson 1. part. in tractat. Exam. doctrin. part. 2. consider. 5. Alphabet. 18. Et consentiunt recentiores omnes, nemine Scholasticorum, quod sciam, contradicente.

Probatum primò ex Scriptura, Ephes. 4. v. 11. ubi dicitur: *Et ipse (Christus) dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris* Ex quibus verbis hæc argumentatio deducitur. Si visque ad consummationem sæculi, iuxta divinam dispositionem & ordinationem, in Ecclesia simpliciter necessarium est officium Pastorum & Doctorum; maxime postquam Apostoli, Prophetæ, & Evangelistæ (eximij quidem illi etiam, ac primi Pastores & Doctores Ecclesiæ) in Ecclesia esse desierunt; tum sanè etiam necessaria simpliciter est Theologia, seu sacra doctrina, qua Doctores Ecclesiastici instituuntur & constituuntur; nemo enim sola & simplici fide efficitur in Ecclesia Doctor, ut ex eodem loco Apostoli patet, aliquos tantum, non omnes in Ecclesia fideles Doctores esse asserentis, ut expressè etiam patet 1. Corinth. 12. vers. 29. Sed verum est antecedens, ut ex citato antea loco Apostoli colligitur, quandoquidem ibidem dicitur, datos esse Doctores ad consummationem Sanctorum, in ædificationem siue stabilimentum Corporis Christi mystici, quod est Ecclesia, ne circumferamur omni vento doctrinae, & per nequitiam hominum à vera fide aberrantium, erroribus noxijs contra fidem circumveniamur; ubi Apostolus indicat; nisi Pastores & Doctores essent, futurum, ut brevis ac facile homines à fide deficerent, varijsque erroribus implicarentur.

6 Idem colligitur ex illo Tit. 1. v. 7. & 9. Oportet Epi-

scopum sine crimine esse, &c. amplectentem eum, qui secundum doctrinam est fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt, arguere.

Si ergo simpliciter necessarium est, esse in Ecclesia, qui facultatem habeant, non solum ad sanam doctrinam fidei tradendam & persuadendam, sed etiam ad redarguendum eos, qui sanæ doctrinæ resistunt, colligitur planè, necessariam simpliciter in Ecclesia etiam esse S. Theologiam; sine qua facultas illa esse non potest. Idem in his locis docent & supponunt SS. Patres & Commentatores ibidem.

Secundò probatur assertio ab exemplo Christi & Apostolorum, & perpetuo usu ac praxi Ecclesiæ. Nam & Christus ipse, & Apostoli, ac deinceps SS. Patres omnes, fidem contra infideles, præsertim hæreticos, qui Scripturam aliquam sacram & revelationem divinam admitterent, suppositis cæteris signis & argumentis fidei, non aliter magis probaverunt ac defenderunt, quam ipsius Theologiæ usu; siue, cum scripturas vero sensu explicatas erroribus refellendis opponerent, siue cum ex eadem Scriptura consequentias & argumentationes conficerent, ad fidei doctrinam illustrandam, fideique dogmata stabilienda; siue cum argumenta contraria, veritatis revelatæ expositione dissoluerent, ut videre est Matth. 12. v. 3. 5. & 6. Matth. 21. v. 42. Matth. 22. v. 32. 43. & seqq. Marci 12. v. 27. & 37. Luc. 11. v. 30. & 31. Ioan. 3. v. 14. & cap. 5. v. 46 & cap. 7. v. 22. & 38. & cap. 10. v. 34. Act. 2. v. 17. 31. & 34. Act. 3. v. 22. & 25. Act. 3. v. 26. Act. 7. v. 37. & 49. Act. 8. v. 35. Act. 10. v. 43. Act. 13. v. 33. & seqq. & alibi in epistolis Apostolorum passim.

Eadem de causa magna semper cura viguit in Ecclesia, ut Theologiæ S. præsertim eius, quæ in Scriptura explicanda versatur, studium publicæque scholæ extaret. Quomodo Eusebius lib. 5. hist. cap. 10. (circa annum Christi CLXXX.) scribit Pantænum, Philosophum Christianum, virum omni humaniore literaturâ præclarissimum, institutioni Christianorum Alexandriae præfatum fuisse: *Quo quidem in loco, inquit, consuetudine ab antiquis temporibus ductâ, sacrarum litterarum schola habebatur; quæ est ad nostram usque ætatem continuata: quam sanè ab hominibus cum politiore doctrinâ & eloquentiâ mirè instructis, tum sacrarum litterarum studio probe exercitatis frequentatam accepimus.* Ita Eusebius; qui etiam ibid. cap. 11. & lib. 6. cap. 5. & 7. scribit Pantæni Auditorem, ac postea etiam in eadem publicâ professione & scholâ Alexandrinâ successorem fuisse Clementem Alexandrinum; huius verò Origenem; de quâ re Cæsar Baronius Anno Christi CXCVI. Romæ verò sacrarum litterarum publicam scholam, hortatu Cassiodori, primus aperire conatus fuit Agapetus Pontifex circa Annum Christi DXXXV. sed bellicis tumultibus ab incepto reuocatus fuit, ut ex Cassiodoro præfat. diuin. Instit. refert Baronius eodem Anno.

Sed & postea in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. can. 11. decretum fuit uniuersim, ut in omnibus Ecclesijs Cathedralibus *Lectores scripturæ sacre*, ac præsertim eorum, quæ pertinent ad reformationem morum constituerentur, ut videre est etiam cap. *Quoniam*, & cap. *Quia*, de Magistris. Quod spectat etiam officium Scholastici in iisdem Ecclesijs; quod

cum postea in nudum ferè titulum degenerasset, id rursum ad pristinum usum & statum reuocare studuit Concilium Tridentinum sess. 5. cap. 1. & sess. 23. cap. 18. de Reformat. Taceo Academiis quamplurimas auctoritate Romani Pontificis eo sine erectas, amplissimisque priuilegijs dotatas, vt illic studium potissimum sacrarum literarum & Theologiæ effloresceret; essentque ipsæ velut quædam virorum doctorum seminaria, & Ecclesiæ Catholicæ propugnacula, æ quibus omnes infidelium, præsertim hæreticorum hostiles insultus sustineri, frangi & disijci possent. Quæ omnia in ipsa Ecclesiæ vsu posita, satis etiam necessitatem S. Theologiæ demonstrant.

8 Tertiò probatur eadem assertio ratione. I. Ea enim doctrina, quæ fides vera gignitur, nutritur, defenditur, roboratur, est vtique Ecclesiæ simpliciter necessaria; quandoquidem Ecclesiæ sine verâ fide esse non potest; sed Theologia est talis; vt expressè tradit S. August. lib. 14. de Trinit. cap. 1. vbi ait: *Huius scientiæ tribuitur id, quo fides saluberrime gignitur, nutritur, defenditur, roboratur.* Ergo, &c.

II. Quia nos ita naturâ constituti sumus, vt rerum obscurarum & difficillimarum (quales nobis per fidem præcipuè proponuntur) firmum assensum nec recipere, nec constanter retinere possimus; nisi sint non solum, qui eam aptè proponere, aptisque argumentis credibilem reddere, sed etiam contra Adversarios, præsertim si quæ doctrinæ & auctoritatis specie polleant, defendere ac propugnare possint: hoc autem est officium Theologiæ: Ergo, &c.

III. Necessarium est, tum ad securitatem fidei retinendam, tum etiam ad perfectionem eius, & plenam vitæ humanæ directionem consequendam, scire non solum ipsa fidei principia, sed etiam quid ex principijs fidei consequens sit: hæc autem cognitio propria est Theologiæ, vt inferius habebit: Ergo, &c. Maior propositio declaratur. Tum quia cum alioquin humanum ingenium suâ naturâ soleat ex cognitis vterius ratiocinando ad incognita procedere, nisi cognitionem habeat eorum, quæ ex fidei principijs rectâ ratione colliguntur, faciliè in graues errores contra fidem incidet; quibus proinde fidei sinceritas non parùm contaminabitur. Tum quia multæ propositiones Theologicæ, & ex principijs fidei deductæ, per se etiam necessariae sunt, siue ad fidei perfectionem; vt est doctrina de transsubstantiatione in scripturis apertè non asserta, sed inde deducta; siue ad vitam rectè instituentiam; vt est v. g. veritas illa Theologica, quod omnes teneantur diuino iure peccata mortalia omnia in specie confiteri; item quod Communio Laicorum sub vnâ specie nulli præcepto diuino repugnet, &c.

Denique experientia ipsa docet, fidem non aliâ ratione faciliùs labefactari, quàm defectu virorum doctorum; vt tam veterem, quàm recentem historiam serienique temporum expendenti faciliè patebit. Quod etiam significat Propheta Isaias cap. 56. v. 9. *Omnes bestie agri venite ad deuorandum; vniuersæ bestie saluis. Speculatores eius cæci omnes, nescierunt vniuersi; canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia, &c.* Vbi Propheta indicat, tacentibus pastoribus, non secus à demone & ministris eius hæreticis vastari fidelem populum, atque à fetis grassantibus innoceum pecus. Et clariùs ac bre-

uius Sapiens Prouerb. 29. v. 18. *Cum Prophetia (seu verbi diuini apta propositio & declaratio) defecerit, dissipabitur populus;* nimirum per varios errores.

Dixi tamen in assertione, Theologiam in Ecclesiâ simpliciter necessariam esse, iuxta consuetam Dei prouidentiam; non enim negandum est, Deum per absolutam potentiam, posse etiam alijs modis, fidem in Ecclesiâ saluam & incolumem tueri, etiam absque Theologiæ & Theologorum interuentu; impediendo v. g. omnes fidei controuersias & dubitationes; & defectum ratiocinationis humanæ, internâ illustratione, seu nouâ reuelatione compensando, &c. Neque verò etiam iuxta consuetam Dei prouidentiam, ad fidem in Ecclesiâ conseruandam & tuendam simpliciter necessariam Theologiam intelligimus, quouis planè tempore, mathematicè loquendo; sed moraliter. Quamuis enim aliquo instanti, vel breuissimo temporis spatio, nullus penitus in Ecclesiâ esset Theologus (quod tamen nunquam accidit) non id eò necesse esset, continuò perire Ecclesiæ: vt à simili patet ex necessitate vtilis capitis Ecclesiæ; quod etsi aliquo breui temporis spatio per mortem Pontificis, sede vacante, esse desinat, nullum tamen id Ecclesiæ periculum creat.

9 Assertio II. Iuxta ordinarium & consuetum diuinæ prouidentie modum, simpliciter necessaria est Theologia, non solum pro ipsâ communitate Ecclesiæ, vt nempe fides ad plures perueniat, & à pluribus constanter retineatur; sed etiam pro singulis, saltem mediâtè. Ita Gregorius de Valentia q. 1. p. 2. nec reipsâ dissentiant alij. Ratio est. Quia cum fides in planè obscura & difficilis sit, cumque omnibus, qui in Ecclesiâ sunt, fidelibus, multa passim contra fidem dubia difficultatèque, siue demone naturalive ratione suggerente, siue ab hæreticis ac infidelibus obijciantur; aut sanè iuxta præsentem huius mundi statum faciliè occurrere & obijci possint, idcirco, moraliter loquendo, necesse est, singulis constare, esse viros doctos in Ecclesiâ, per quos fides, solutis quibuscunque aduersus eam obiectionibus, defendi & explicari ita possit, vt nemo propterea ab eâ prudenter dimoueri debeat: id quod proprium est Theologiæ officium.

Accedit etiam hæc ratio. Nam si Theologi non essent, tum nec vulgares quidem fidei prædicatores essent: hi enim illorum auctoritate & doctrinâ nituntur. Quod si nemo prædicaret fidem, tunc iuxta consuetum diuinæ prouidentie modum, nemo etiam reciperet fidem, nemo retineret: quia iuxta Apostolum Rom. 10. v. 17. *Fides est ex audiu.* Et suprâ v. 14. *Quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante?* Quod si aduultor nemo crederet, nemo etiam infantibus fidei sacramentum faciliè ministraret. Idem colligitur ex citato illo testimonio Ephes. 4. *Vt non circumferamur omni vento doctrinæ, &c.* quod ad singulos pertinet.

Dixi verò in assertione, mediâtè: quia plus argumenta non probant. Illum enim, qui immediatè docet aut persuadet fidem, non est necesse habere Theologicum habitum, vt rectè etiam notauit Gregorius de Valentia loc. cit. quandoquidem ad eum tantummodò spectat communia fidei mysteria simpliciter tradere, ac simul propositis communibus fidei motiuis, fidem eorumdem euidenter credibilem

facere.

facere, quod fieri potest etiam sine proprio Theologia habitu.

Dixi secundò, iuxta ordinariū diuinæ providentiæ modum, non solum quia Deus hunc statum rerum vniuersim immutare possit, vt circa præcedentem assertionem dictum; sed etiam quia iuxta communem & receptam doctrinam S. Thomæ de verit. q. 14. art. 11. ad 1. quam inter alios etiam asserit Franciscus Zumel hic, absolute fieri potest, vt quis sine vilo prædicatore eterno fidem concipiat & conseruet, sola inspiratione & gubernatione interna Spiritus sancti ductus, aut interueniente in instructione & Magisterio alicuius Angeli, à Theologia habitu, saltem humano, minime dependente.

Id quod de puero in syluis solitariè nutrito, vt & de infideli in mediâ gentilitate nato, iuxta naturæ leges, quantum per auxilium, & gratiæ præuenientis possunt, viuenticibus, omnique humana ope destitatis, necessariò fatendum, vt rectè S. Thomas ibidem; cuius verba sunt hæc: *Dicendum quod non sequitur in conueniens, postea, quod quilibet teneatur aliquid explicitè credere, si in glorio vel inter brutia animalia nutriatur: hoc enim ad diuinam providentiam pertinet, vt cuiuslibet provideat de necessarijs ad salutem, dummodo ex parte eius non impediatur. Si enim aliquis taliter nutritus ductum naturalis rationis sequeretur, in appetitu boni & fugâ mali, certissimè est tenendum, quod ei Deus, vel per internam inspirationem reuelaret ea, quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad eum dirigeret, sicut misit Petrus ad Cornelium, Act. 10.* Ita S. Thomas.

Præterquam quòd fieri posset, vt Deus ita hominem aut exterius gubernaret, aut interiori illuminaret, vt vel obiectiones contra fidem nullas perciperet; vel cerè ita contemneret, vt etiam si existimaret, nullum esse hominem, qui obiectionibus propositis particulatim satisfacere possit, adhuc tamen ob internam Spiritus sancti motiua constantè in fide persistere deliberatum haberet. Sed hoc providentiæ diuinæ genus communiter non est vtitatum, nec ordinariū, sed quasi extraordinariū.

10 Assertio III. Theologia tamen non est necessaria in singulis fidelibus, nec secundum substantiam. quidem. Ita ex communi rectè Gregorius de Valentia q. 1. p. 2. Dominicus Bannes, & Franciscus Zumel hica. 1. nullo Doctorum dissentiente. Probatur aperte ex illo 1. Cor. 12. v. 28. & 29. *Et quosdam quidem (non omnes) posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, &c. Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes Prophetæ? Nunquid omnes Doctores? &c.* Vbi aperte significatur, non omnes fideles habere talem habitum, quo fidem contra Adversarios defendant & doceant.

Idem expresse tradit S. Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 1. vbi ait: *Hic scientia (de Theologia loquitur) tribuitur id, quo fides saluberrima, quæ ad veram beatitudinem ducit, gignitur, nutritur, defenditur, roboratur: quæ scientia non pollet fidelibus plurimi; quamuis polleant ipsa fide plurimum. Aliud est enim scire tantummodo, quid homo credere debeat, propter adipiscendam vitam beatam, quæ non nisi æterna est; aliud autem scire, quemadmodum hoc ipsum & pijs opituletur, & contra impios defendatur; quam proprio appellare vocabulo scientiam videtur Apostolus. Nimirum 1. Cor. 12. Alij datur*

Tom. I.

sermo sapientia; alij sermo scientia: quem locum paulò antea citauerat Augustinus.

Vnde etiam sumitur ratio. Quia in genere cognitionis, singulis ad salutem sufficit fides supernaturalis, cum adiunctis in homine iusto donis illis Spiritus sancti, quæ in intellectu consistunt; quæ absque adiunctâ Theologia non solum esse, sed etiam conseruari & perfici possunt. Neque enim omnes ex officio tenentur fidem docere & explicare, aut contra infideles defendere; quod proprium est Theologiæ officium, prout à fide distinguitur. Quare etiam si habitus Theologiæ reipsa idem esset cum habitu fidei, vt nonnulli volunt, de quo infra suo loco, adhuc tamen Theologia ipsa non rectè diceretur in singulis necessaria; quandoquidem ratione nihilominus Theologia à fide distingueretur, eique maiorem saltem aliquam adderet accidentalem perfectionem, sine quâ fidei habitus secundum se & quoad substantiam optime consistere posset.

Contra hanc assertionem obijci potest illud 1. Pet. 3. v. 15. vbi Apostolus ad fideles vniuersim scribens ait: *Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de eâ, quæ in vobis est spe: sed cum modesti & timore, &c.* Quibus verbis significatur, omnes & singulos fideles paratos esse debere, ad reddendam suæ spei, siue fidei rationem. Vnde ulterius colligi videtur, omnes etiam debere esse Theologos.

Ad hoc respondere forsan aliquis posset, fideles quidem paratos esse debere ad reddendam suæ fidei rationem, sed non singulos per seipsos, sed vel per se, vel per suos Doctores: quo modo hunc locum Apostoli intellexisse videtur Aureolus in Prologo q. 1. de Theologia a. 1. circa opinionem S. Thomæ; vbi eum explicat de habentibus habitum Theologicum.

Sed verius est, Apostolum loqui etiam de fidelibus singulis, seruata tamen proportione debita. Dupliciter enim ratio fidei reddi potest; primò quidem, vt singulorum articulorum rationes ex proprijs principijs reddantur, & contra oppugnantem defendantur; simul etiam vt ea, quæ ex propositionibus reuelatis consequentia sunt; quæque eis aduersa, subtili ratiocinatione colligatur: & hoc est proprium Theologiæ, nec exigitur à singulis. Secundò vt quisque simpliciter ea, quæ necessariò omnibus credenda sunt, profiteri possit, allatis simul etiam generalibus rationibus seu motiuis credendi; vt g. dicendo, *Sic tenet Ecclesia. In hac fide mortui sancti: vt loquitur Hugo Cardinalis ibidem.* Et hoc tamen ad singulos pertineat, non tamen in singulis Theologiæ habitum postulat: cum ad hoc sufficiat ipsa fides, quæ sine talibus motiuis esse non potest, vt suo loco docebimus. Atque hæc de doctrinæ sacræ huc Theologiæ necessitate, quoad substantiam.

DVBIUM II.

An & qua ratione Theologia, etiam scholastica, Ecclesia necessaria & utilis sit.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 1.

Quid nomine Scholasticæ Theologiæ intelligatur, dictum est dubio præcedenti. Et certum

A 3

est, eam